

ПРОБЛЕМАТИКА ВИРУБКИ ЛІСІВ УКРАЇНИ

*Куркодим В.Ю., студент 4 курсу
Житомирського державного технологічного університету
Сльнікова Т.О., к.т.н., доцент кафедри екології, науковий керівник
м. Житомир, вул. Чуднівська, 103, Україна
kyrkodum@rambler.ru*

Україна є одним із найбільших експортерів лісу у Європі. При цьому ніхто навіть приблизно не знає, яка частина його обсягу вивозиться за кордон незаконно. Це велика проблема, адже при таких умовах господарювання дана галузь є дуже привабливою для зловживань та порушень.

Продаючи більш розвинутим країнам сировину, Україна натомість отримує за європейськими мірками копійки, втрачаючи потенційні робочі місця, не розвиваючи власне високотехнологічне виробництво, «вбиваючи» власну екологію: адже в майбутньому доведеться витратити мільйони доларів для відновлення довкілля та ліквідацію численних наслідків стихійних лих.

Ліси потрібно вирубувати вкрай обережно, адже це не просто втрата зеленого масиву, а й серйозний вплив на навколишнє середовище. Шкода, заподіяна лісам надмірними рубками, може призвести до дуже істотних, непорівнянних із вигодами від продажу деревини негативних наслідків і навіть до екологічної катастрофи. На позбавлених лісів територіях виникають глибокі яри, руйнівні обвали і селі, знищується фотосинтезуюча фітомаса, що виконує важливі екологічні функції, погіршується газовий склад атмосфери, змінюється гідрологічний режим водних об'єктів, зникає багато рослинних і тваринних видів, погіршується якість ґрунту та родючість, а також відбувається негативний вплив на клімат усієї України. Україна сьогодні опинилася перед загрозою спустелювання. Неправильна експлуатація лісів призводить не тільки до їх знищення, а й до заміни хвойних та інших цінних порід на м'яколистяні (березові, осикові), в яких деревина низької якості.

Особливо актуальною є проблема вирубки дерев в Карпатах, яка значно підвищує ризики повеней та паводків. Після суцільних або непродуманих рубок схили втрачають здатність затримувати вологу та створюють небезпеку сходження снігових лавин або селів. Опави безперешкодно стікають до річок, викликаючи їхнє переповнення і розливання.

У квітні 2015 року Верховна Рада запровадила десятилітній мораторій на експорт лісу-кругляку. Мораторій – справа такою ж мірою екологічна, як і соціальна. Безробіття, низький рівень життя населення західних областей України це додаткові суспільні обставини, якими певною мірою можна пояснити, хоч і не виправдати неконтрольоване знищення та контрабанду лісу. Але і мораторій на експорт лісу в умовах сьогоденної України виявився неефективним механізмом захисту довкілля. Заборона на експорт не запобігає вирубці лісів, вона також не попереджає нелегальну лісозаготівлю чи контрабанду лісу, адже через цю заборону подібна незаконна діяльність стає ще більш прибутковою. Слід зазначити що сьогодні ЄС вимагає скасувати мораторій 2015 року, оскільки він суперечить Угоді про зону вільної торгівлі України з ЄС.

Одним з найбільш дієвих методів боротьби з незаконним вирубуванням є система електронного обороту деревини. Її суть полягає в тому, що при заготівлі в деревину забивається чіп з усією необхідною інформацією, що дозволяє у будь-який момент перевірити її походження і характеристики. Такий облік дозволить відслідковувати перевезення деревини не лише по Україні, а й за кордоном. Для чіпування стовбурів слід використовувати спеціальні бірки із стійкого пластику з унікальним штрих-кодом, надійно захищеним від підробок. Після повноцінного впровадження такої системи продати дерево без чіпа та відповідних документів буде набагато важче чи навіть неможливо.

Ефективним засобом у боротьбі з незаконною вирубкою лісів може стати створення єдиного електронного реєстру деревини. Наразі такий реєстр відсутній, оскільки 27% лісових насаджень, не підпорядковуються Державному агенству лісових ресурсів, а знаходяться у відомстві інших органів і міністерств. Вартість проекту поки не відома, проте Польща на реалізацію подібної програми витратила близько 5 млрд доларів.

Також однією із шляхів вирішення проблеми вирубки лісу в Україні могла б стати заборона продажу будь-яких зрубаних живих ялинок на новорічні свята. Альтернативним варіантом для любителів живих ялинок, може стати прокат ялинок у горщиках.

Не потрібно закликати до обмеження суцільних рубок лісу, зменшення розорювання крутосхилів, заборони безсистемного прокладання мережі шляхів, впроваджувати сучасні технології ведення лісового господарства та лісоексплуатації, збільшувати лісистість, відновлювати верхню межу лісу тощо, – потрібно перейти до реалізації цих справедливих рекомендацій.